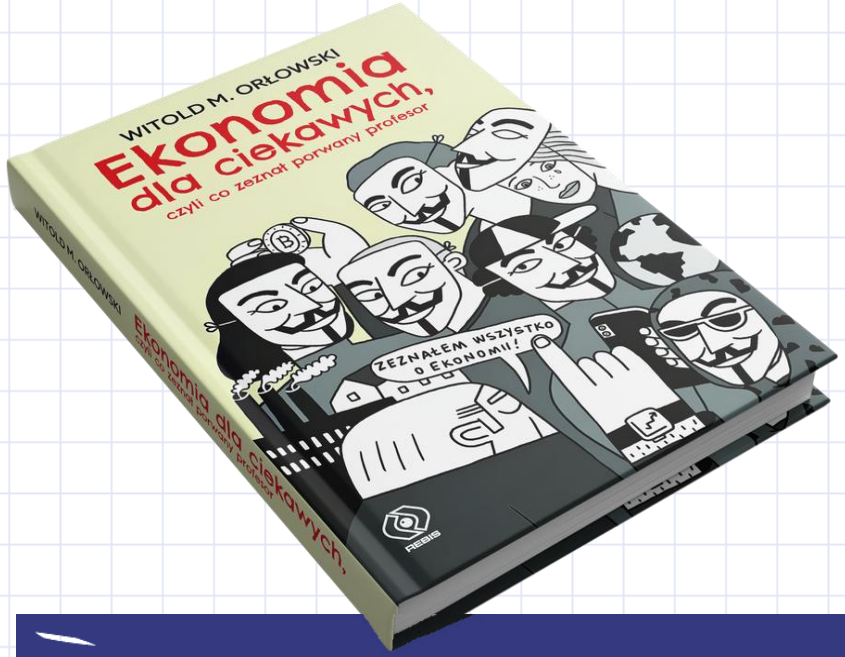

Porwani Przez Ekonomię

Ogólnopolski projekt edukacyjny, oparty na książce prof. Witolda Orłowskiego **„Ekonomia dla ciekawych”**. Jego celem jest zwiększanie **świadomości ekonomicznej młodzieży** oraz rozwijanie umiejętności rozumienia **mechanizmów gospodarczych**, które kształtują codzienne decyzje.

Porwani Przez Ekonomię

Partner generalny

mBank

Organizator projektu

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Partner

pwc

Materiały edukacyjne

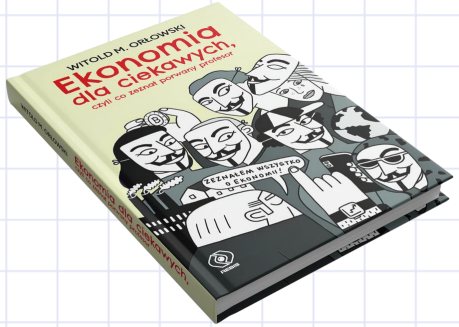

Książka „Ekonomia dla Ciekawych”

Najważniejszy element projektu – wciągająca historia porwanego profesora ekonomii, który w trakcie zeznań odkrywa przed porywaczami tajniki świata ekonomii.

Komiks „Porwani przez ekonomię”

Zilustrowane przygody bohaterów książki – element wstępnego zainteresowania młodzieży tematyką projektu i poszerzenia grupy odbiorców.

Słuchowisko

Uatrakcyjnia formy przekazu i poszerza grupę odbiorców. Przydatne narzędzie nie tylko dla uczniów, ale również dla nauczycieli.

Scenariusze lekcji, karty pracy, prezentacje

Przygotowane przez ekspertów i metodyków. Dostępne po zarejestrowaniu na stronie www.PorwaniPrzezEkonomie.pl.

Inne materiały i aktywności: gazetka szkolna, generator memów ekonomicznych, ogólnopolskie lekcje online, konkursy, webinary, Koło Zainteresowań.

Szkół z całej Polski oraz kilkadziesiąt szkół polonijnych na całym świecie

1 200

ponad

Uczniów i uczennic z całej Polski

500 000

ponad

ponad

1 700

Zarejestrowanych nauczycieli

ponad

20 000

Lekcji przeprowadzonych przez nauczycieli

Zeznania o pracy, dochodach i emeryturze

Przesłuchanie nr 10:

Czy nierówności dochodowe są nieuniknione?

(dodatkowe materiały od Profesora)

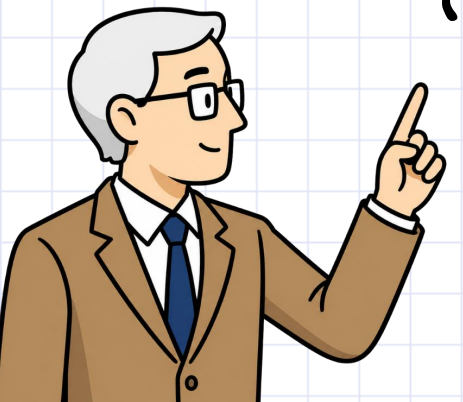

Od zarania dziejów istniały nierówności między ludźmi: w dochodzie i majątku

USA, rok 1918

Przeciętna amerykańska rodzina

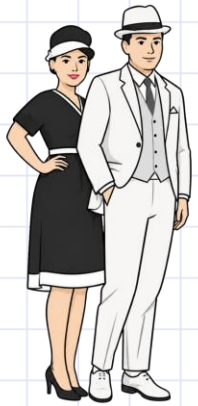

Roczny dochód:

27 tys. dolarów

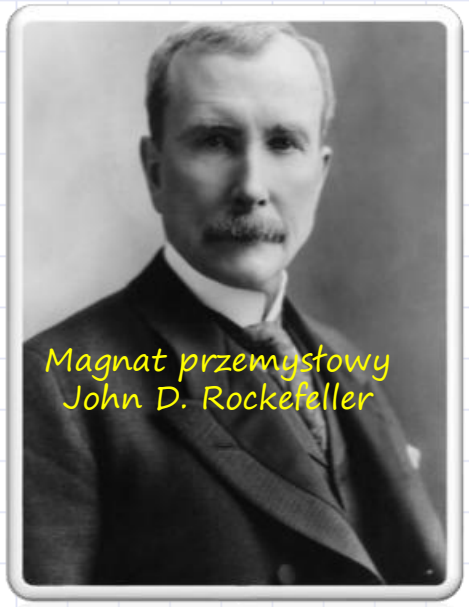

Roczny dochód:

600 milionów dolarów

(dolary według obecnej siły nabywczej)

22 tysiące razy więcej

Indie, koniec XIX wieku

Przeciętna indyjska rodzina

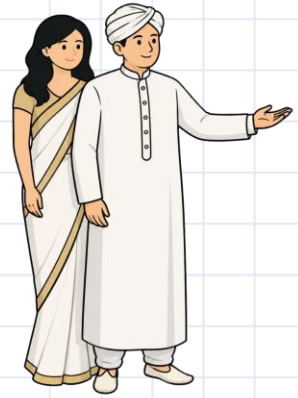

Majątek:

2 tys. dolarów

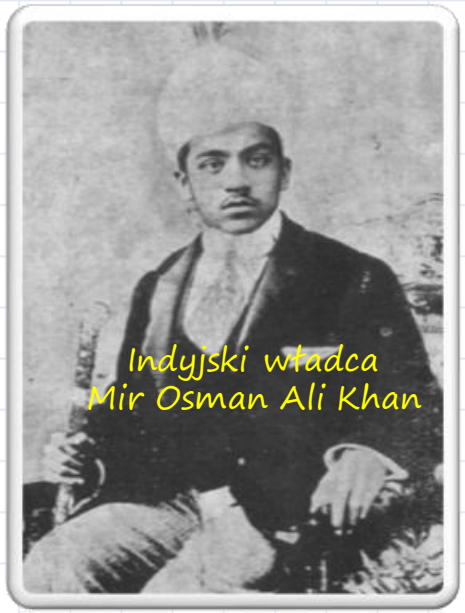

Majątek:

33 miliardy dolarów

(dolary według obecnej siły nabywczej)

15 milionów razy więcej

Źródło danych: Wikipedia, Picketty, Maddison Project Database, US Bureau of Labor Statistics

Dlaczego występują nierówności dochodowe?

Ludzie mają różne talenty i zasoby, ich praca może przynieść różną wartość dodaną.

Wybitnego menedżera, informatyka, szefa kuchni, piłkarza trudno znaleźć...

...ale zatrudnienie ich przynosi firmom wielkie zyski...

Rynek wynagradza ich bardzo wysokimi dochodami!

Wielkie zyski może też przynieść praca przedsiębiorcy czy utalentowanego wynalazcy...

...a także zainwestowany kapitał.

A więc i rynek oferuje im znacznie niższe dochody!

Z kolei osoby o niskich kwalifikacjach nie tworzą wiele wartości dodanej i łatwo je zastąpić...

Efekt: w gospodarce rynkowej istnieje silna tendencja do nierówności dochodowych.

Jak mierzyć nierówności dochodowe?

Aby mierzyć nierówności, należy przeanalizować rozkład dochodów w społeczeństwie (kto ile zarabia).
Służy do tego tzw. **Krzywa Lorenza**.

Dla fanów matematyki: wyobraźmy sobie, że ustawiliśmy wszystkich mieszkańców kraju w linii, od najuboższego do najbogatszego.

Idąc od najuboższego do najbogatszego, każdy pokazuje ile każdy z nich ma dochodu.

Potem układamy ten dochód w słupki: pierwszy słupek pokazuje ile dochodu ma najuboższy mieszkaniec.

Kolejny mieszkaniec dokłada na górę swój dochód: drugi słupek pokazuje łączny dochód dwóch mieszkańców, potem dochód trzech, czterech, pięciu najuboższych z kolei mieszkańców.

Jak już wszyscy dołożą do słupka swój dochód, uzyskujemy 100% dochodów w kraju.

Jak już mamy te wszystki słupki, rysujemy **Krzywą Lorenza**.

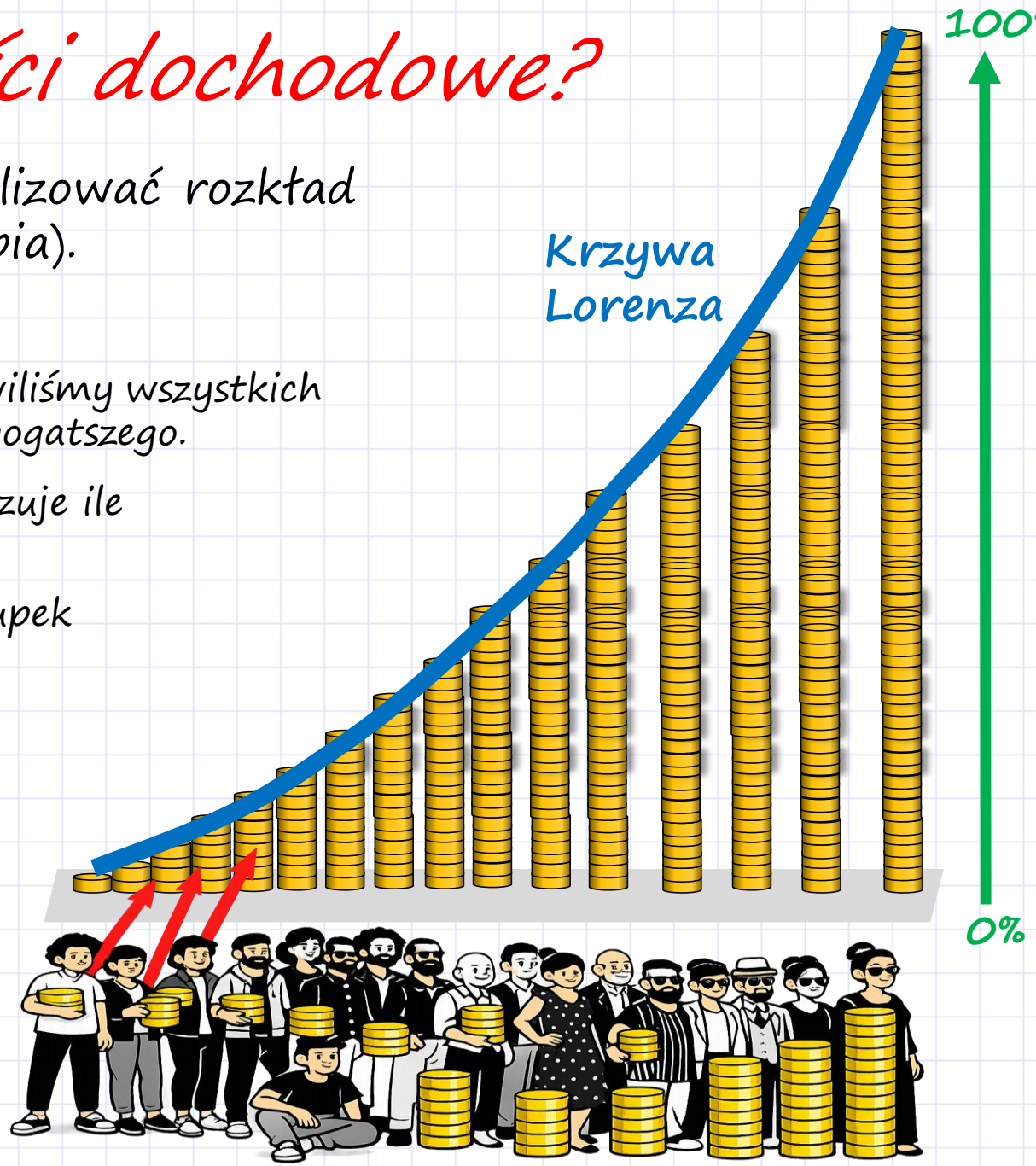

Jak mierzyć nierówności dochodowe?

Nierówności dochodowe mierzy się zazwyczaj używając **Współczynnika Giniego**.

Gdyby cały dochód dzielony był równo (każdy mieszkaniec miał identyczny dochód), Krzywa Lorenza byłaby po prostu linią (czerwoną). Im bardziej rzeczywista krzywa (niebieska) odchyla się od czerwonej, tym większe zróżnicowanie dochodów.

Obszar zaznaczony na różowo (obszar A) pokazuje, jak wielki dystans ,,dzieli nas'' od równego podziału dochodów. Reszta to obszar B (zielony).

Jeśli porównamy powierzchnię obszaru A, z łączną powierzchnią obszarów A i B, otrzymamy wartość Współczynnika Giniego.

Im większy jest obszar A, w stosunku do A+B, tym większe zróżnicowanie dochodów.

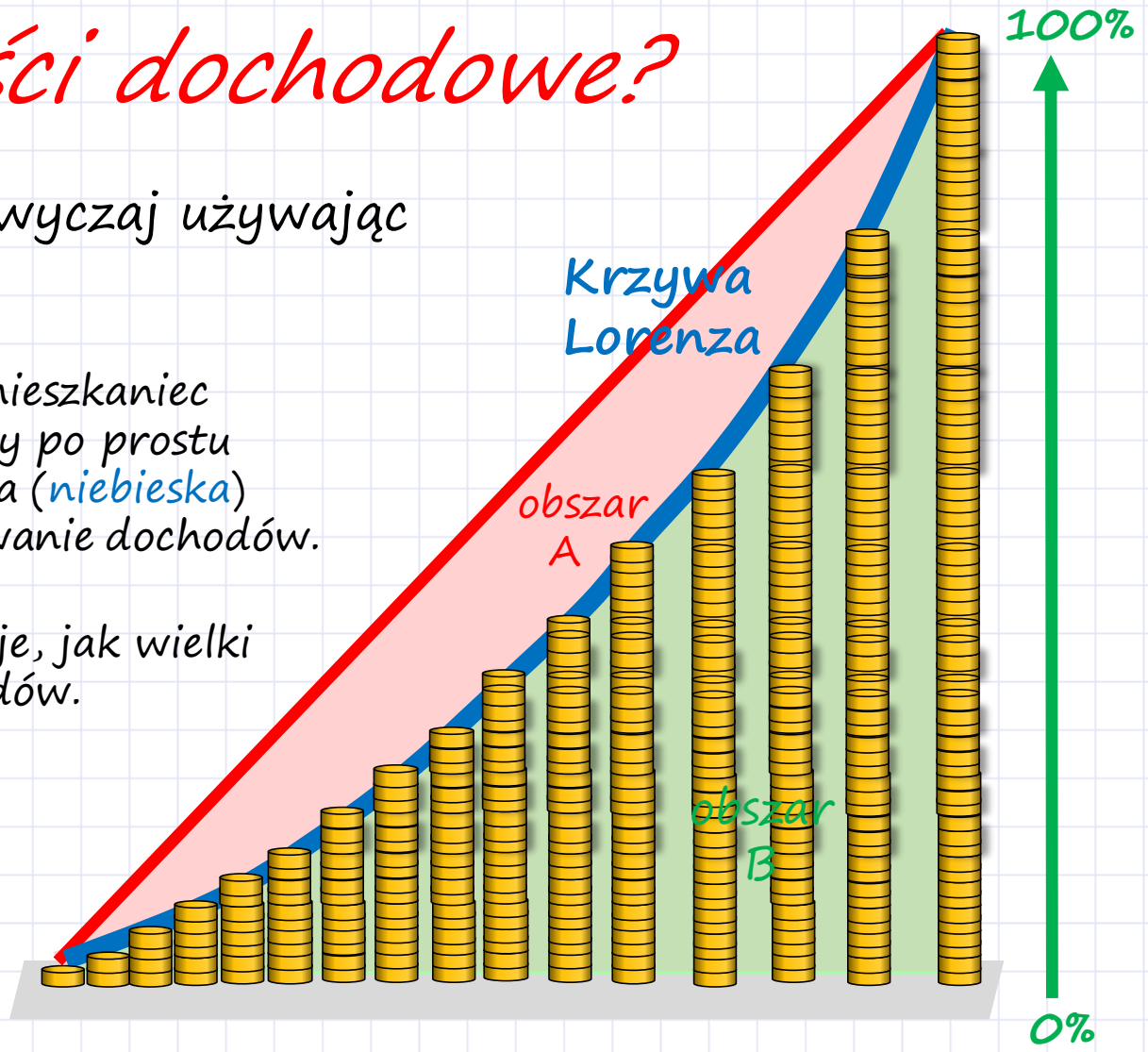

Wniosek: **Współczynnik Giniego** osiąga wartość od zera do 100, przy czym im większa wartość, tym większe zróżnicowanie dochodów.

Innymi słowy...

Teoretycznie:
kraj, w którym wszyscy mieszkańcy mieliby równy dochód

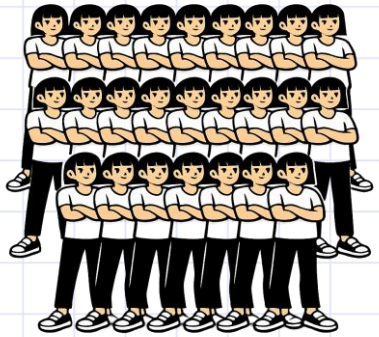

Teoretycznie:
kraj, w którym władca zabierałby wszystko, a ludzie nie mieliby nic

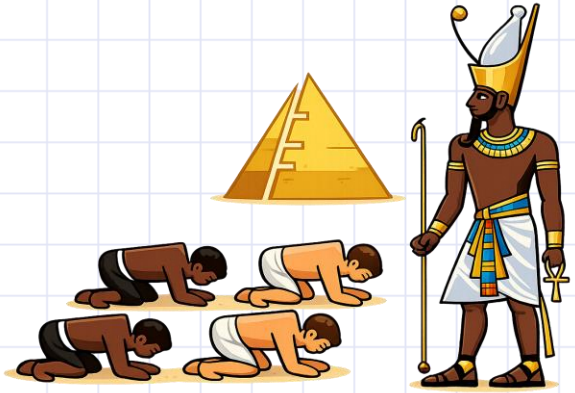

W rzeczywistym świecie:

Kraje o rozwiniętej gospodarce rynkowej

Typowy kraj komunistyczny

Kraje rozwijające się

0 25 50 75 100

Wartość Współczynnika Giniego

Kraje świata różnią się pod względem zróżnicowania dochodów

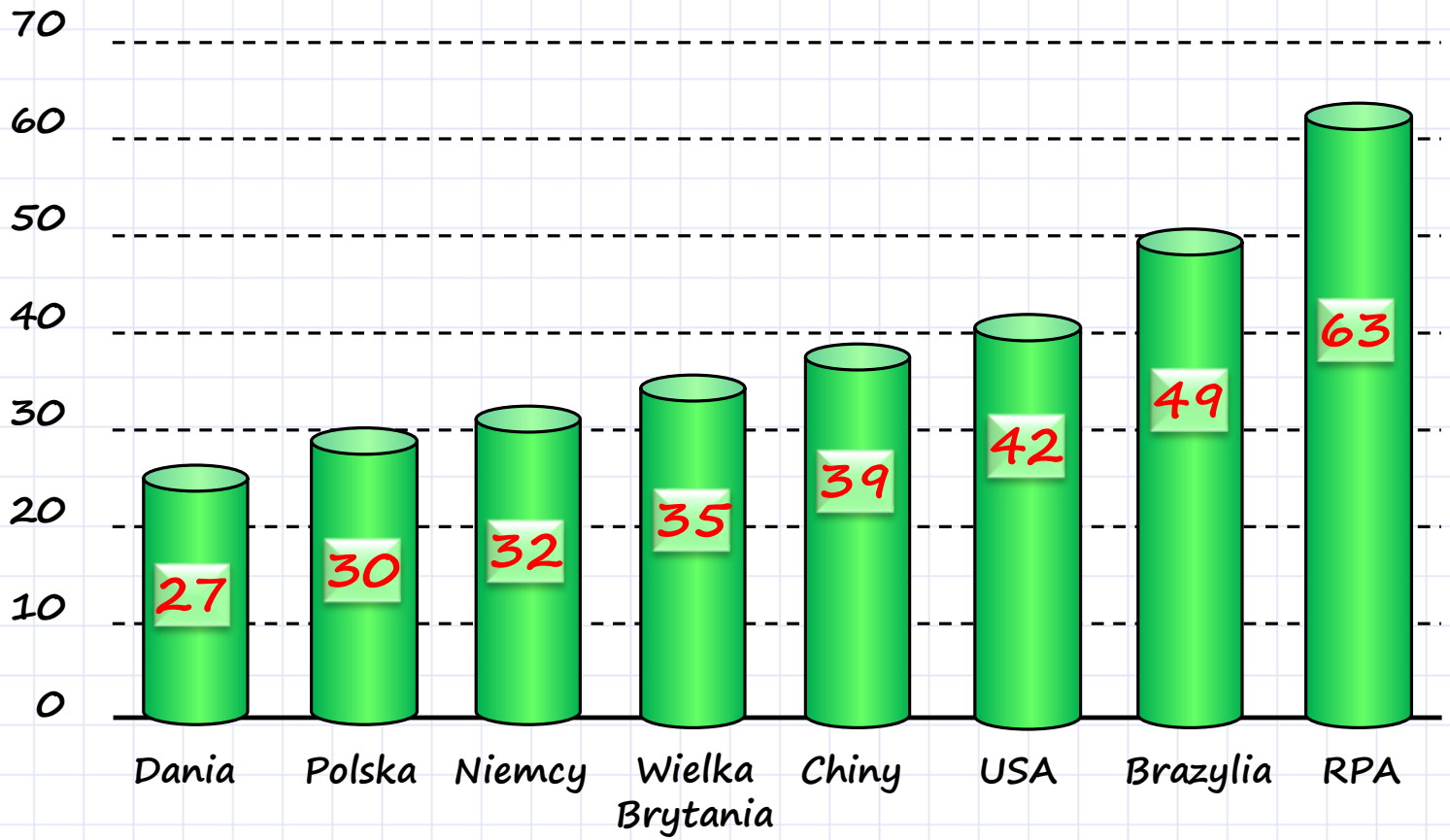

Współczynnik Giniego, lata 2015-19

Źródło danych: Bank Światowy

Zróżnicowanie majątku jest jeszcze większe...

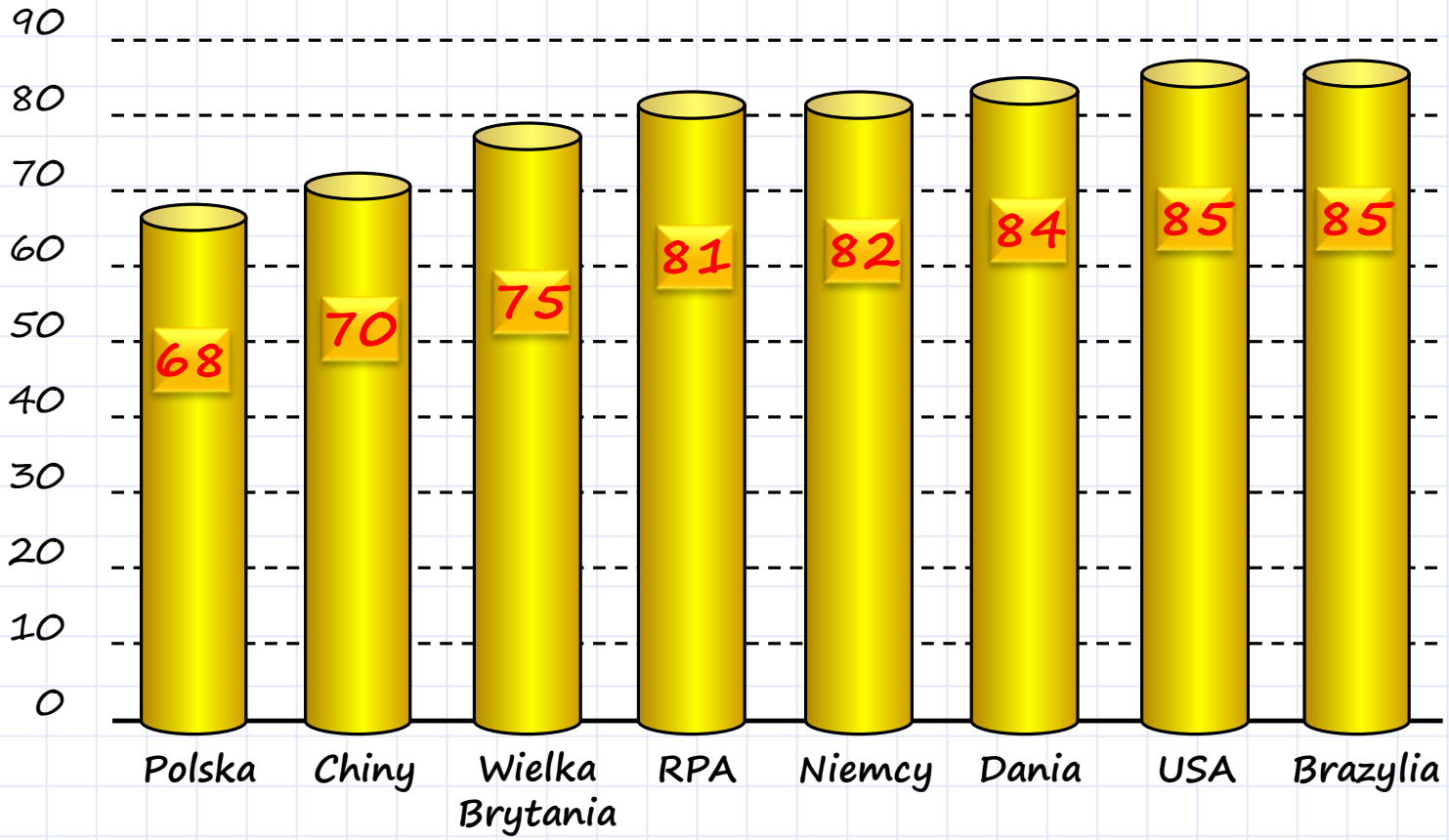

Współczynnik Giniego dla majątku, 2019

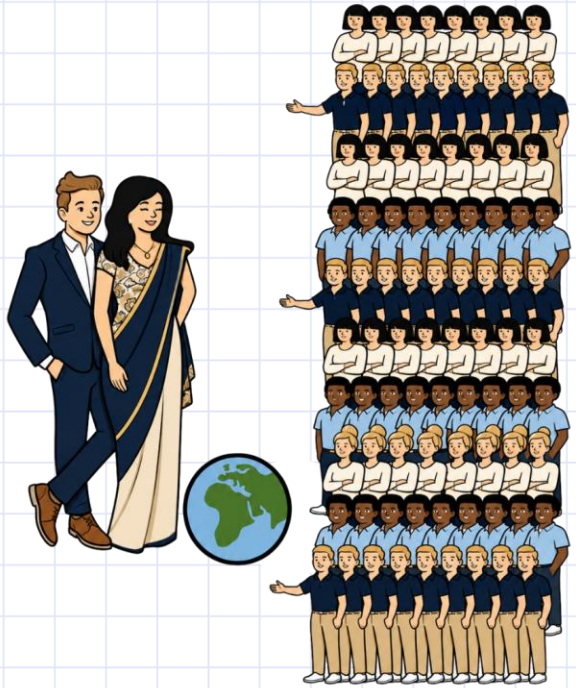

Najbogatszy 1% ludzi ma majątek niewiele mniejszy od tego, który ma pozostałe 99% ludzi

Źródło danych: Credit Suisse Research Institute, Oxfam International

Metody walki z nierównościami dochodowymi

- ✓ Zbyt wysokie nierówności są szkodliwe dla społeczeństwa.
- ✓ Państwo ma narzędzia walki z nierównościami – zwłaszcza podatki. Im wyższe i bardziej progresywne, tym mniejsze nierówności dochodowe.
- ✓ Poza podatkami ważne są też oczywiście wydatki państwa, zwłaszcza te na wyrównywanie szans (np. edukacja, walka z dyskryminacją).

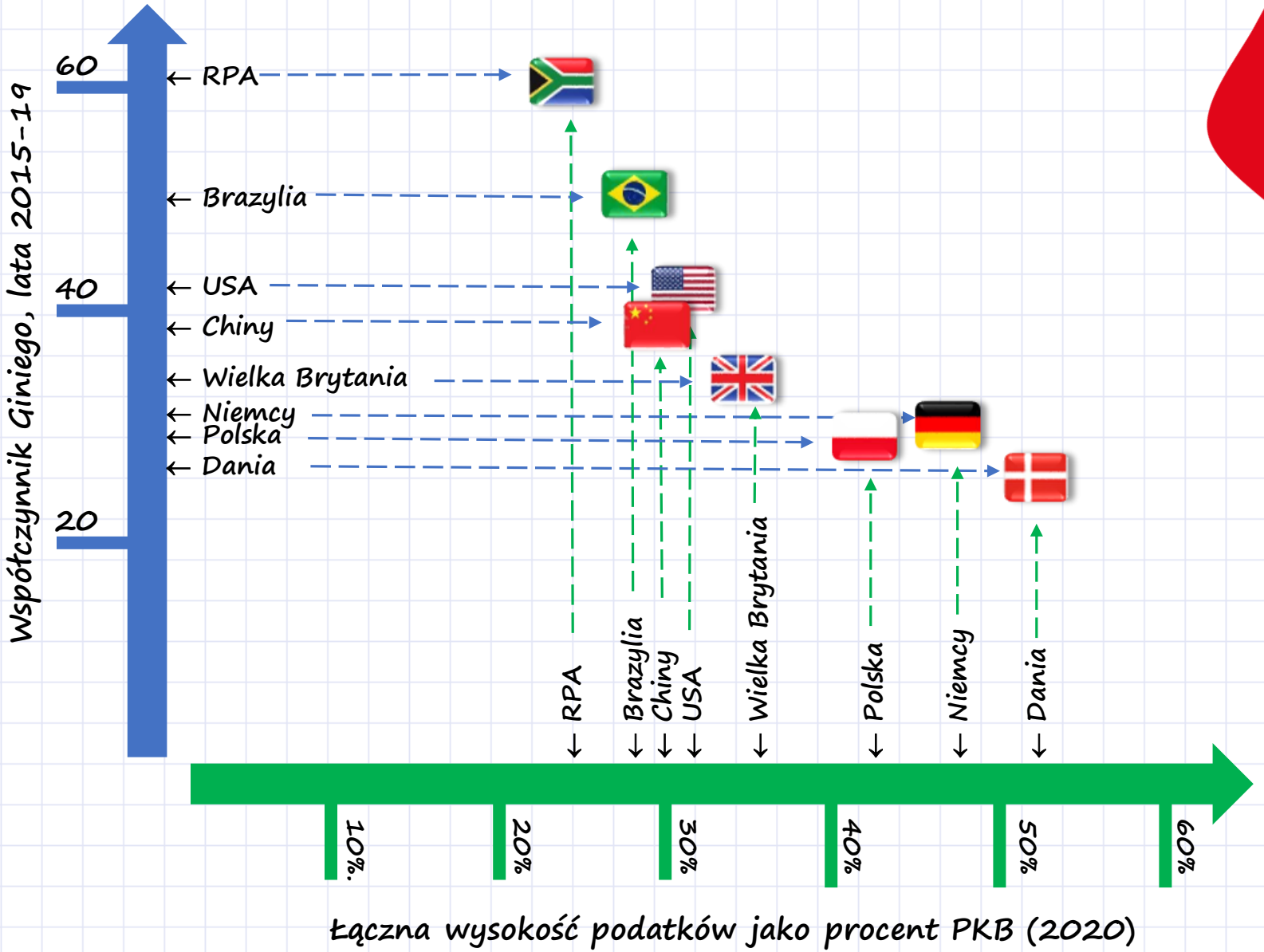

Źródła danych: Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy

Poza wysokością podatków, niezwykle ważna jest też ich progresywność

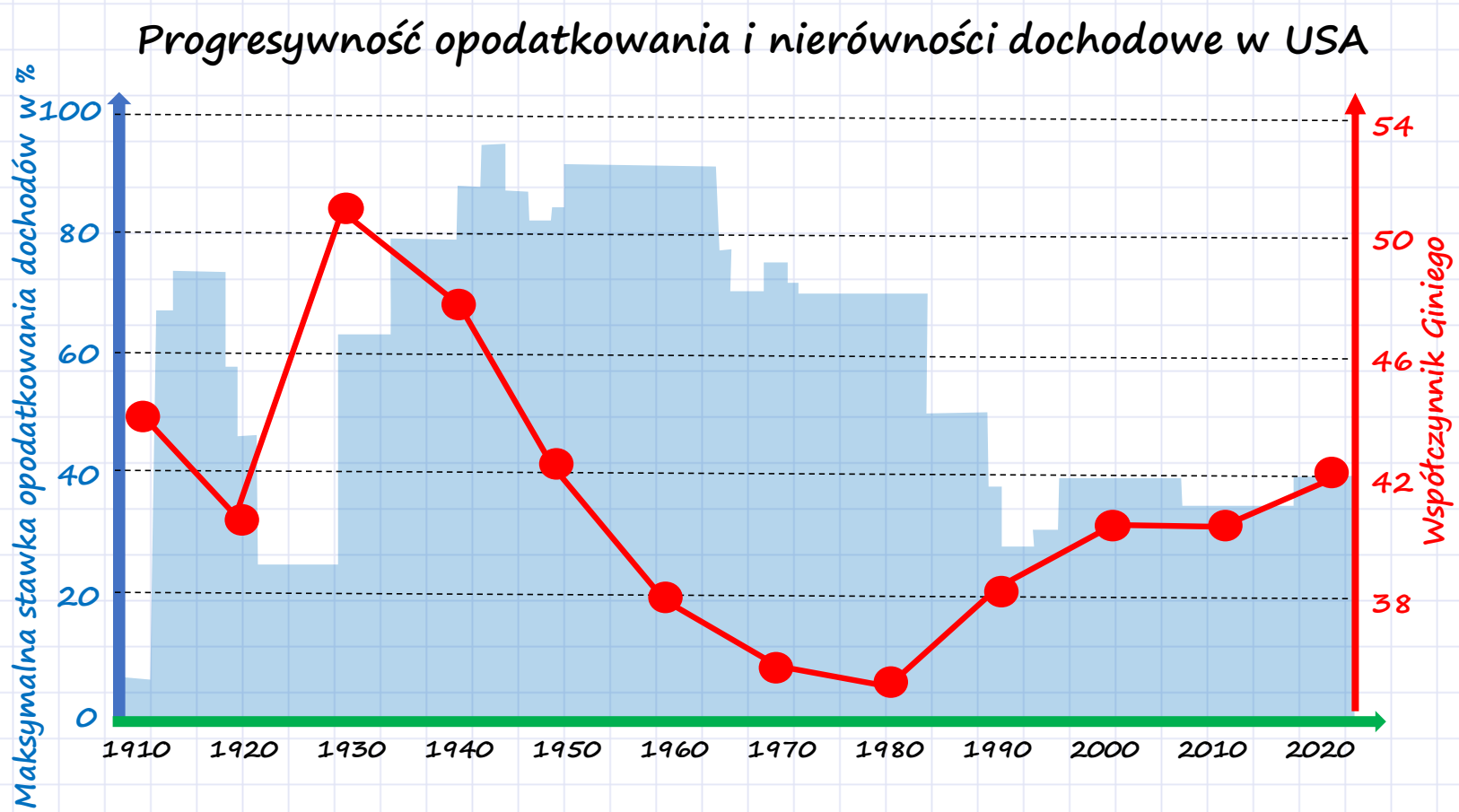

Źródła danych: Departament Skarbu USA, Berruyer, Bank Światowy

- ✓ Progresywność podatków oznacza, że wyższe dochody są opodatkowane według wyższej stawki podatkowej.
- ✓ W ciągu 110 lat w USA raz zaostrzano, a raz łagodzono progresywność podatków.
- ✓ Wzrost progresywności zawsze powodował spadek nierówności dochodowych, spadek progresywności ich wzrost.

Podatek liniowy czy progresywny?

Podatek od dochodów może być bardziej lub mniej progresywny. Przeciwieństwem podatku progresywnego jest podatek liniowy – wszystkie dochody opodatkowane tą samą stawką.

Jak w każdym przypadku, są argumenty za i przeciw. Trzeba to zważyć.

Argumenty za podatkiem liniowym:

- Tworzy zachęty do przedsiębiorczości
- Tworzy zachęty do pracy
- Tworzy zachęty do oszczędzania
- Zmniejsza zachęty do ucieczki przed podatkami

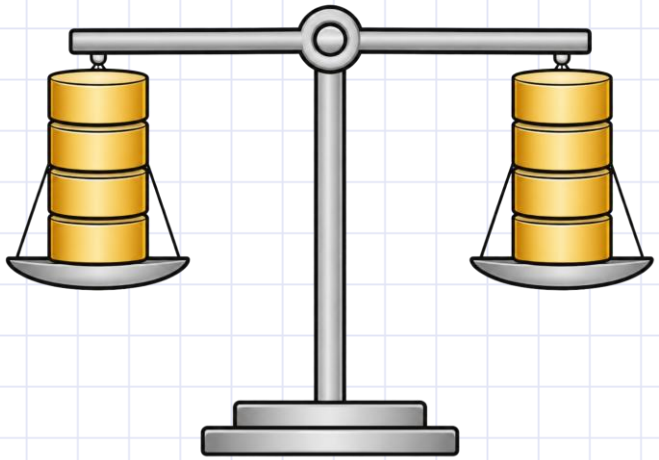

Argumenty za podatkiem progresywnym:

- Zmniejsza nierówności dochodowe
- Zmniejsza nierówności majątkowe
- Bardziej sprawiedliwie dzieli „ból" podatków
- Pozwala sfinansować bardziej równe szanse

Niech każdy sam zdecyduje, co przeważa...

Zaklęty krąg ubóstwa

Wyobraźmy sobie dwoje dzieci, które przychodzą na świat w dwóch rodzinach... biednej i zamożnej

Zaklęty krąg ubóstwa się zamyka!

No i jeszcze czeka bieda na starość...

Dzieci dziedziczą biedę...

Bez kwalifikacji czeka tylko kiepska, nisko płatna praca...

Dziecko z biednej rodziny szybko rzuca szkołę i musi iść do pracy...

Kontynuuje naukę, zdobywa wysokie kwalifikacje...

Ale dziecko z zamożnej rodziny idzie do dobrej szkoły...

Są równie uzdolnione...

Dziecko ma szanse na naprawdę udane życie!

A tu dobre życie...

Dobrze płatna praca pozwala na awans, dostatnie życie, edukację dla dzieci...

Jak przerwać zaklęty krąg ubóstwa?

Wyobraźmy sobie teraz te same dwoje dzieci, ale w państwie dbającym o równe szanse dla wszystkich...

Mamy więc te same dwie rodziny...

A w ubogim domu na pewno żyje się biedniej...

Ale ubogie dziecko też może pójść do dobrej szkoły...

Kontynuować naukę...

Zdobyć kwalifikacje i dobrą pracę...

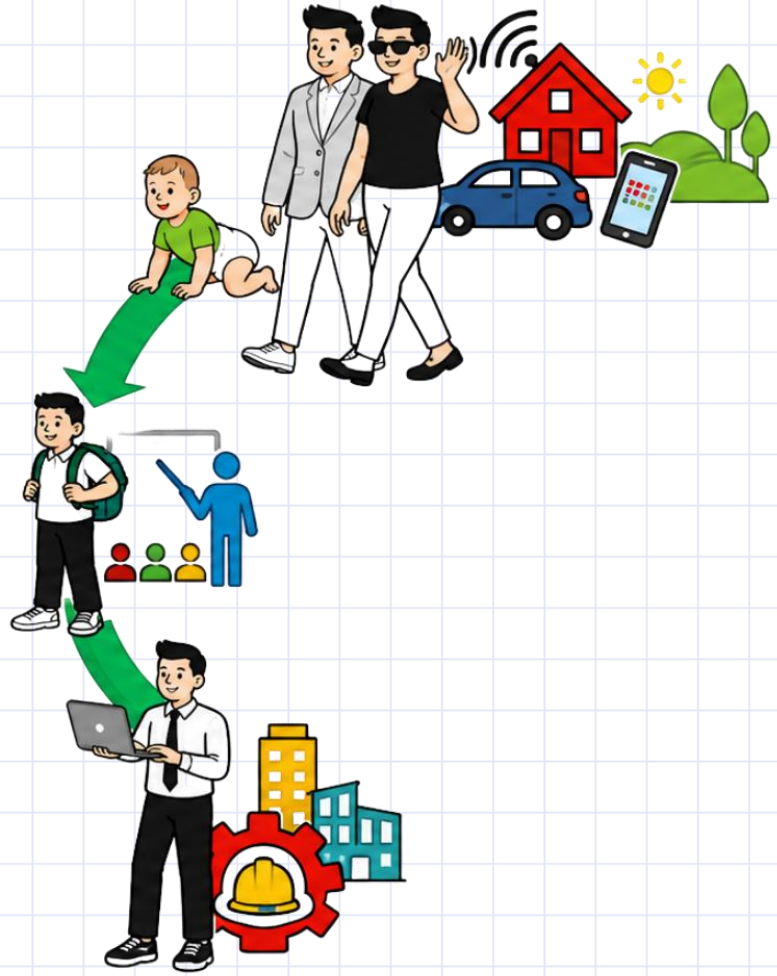

Umożliwia to finansowana z podatków wysokiej jakości publiczna edukacja, służba zdrowia, polityka walki z dyskryminacją i ubóstwem.

Dzięki temu <u>obaj</u> młodzi ludzie mają szansę na sukces, przyzwoite dochody i udane życie!

Najważniejsze punkty do zapamiętania

- ✓ W gospodarce rynkowej zawsze występowały nierówności dochodowe.
- ✓ Rynek tworzy silną presję na wzrost nierówności, bo ludzie różnią się posiadanymi talentami i zasobami, a ich praca może przynieść różną wartość dodaną.
- ✓ Nierówności dochodowe mierzy się używając Współczynnika Giniego. Przyjmuje on wartość od 0 do 100, im jest wyższy, tym większe zróżnicowanie dochodów.
- ✓ Zróżnicowanie majątku jest większe, niż dochodu.
- ✓ Kraje świata bardzo różnią się pod względem zróżnicowania dochodów.
- ✓ Państwo ma narzędzia walki z nierównościami – zwłaszcza podatki. Im wyższe i bardziej progresywne, tym mniejsze nierówności dochodowe.
- ✓ Poza podatkami ważne są też wydatki państwa, zwłaszcza te na wyrównywanie szans (np. edukacja, walka z dyskryminacją).

No to pewnie nierówności wzrosną jeszcze bardziej, kiedy ludzi zastąpią w pracy roboty?

Bardzo dobre pytanie.
Dotyczy wpływu nowych technologii na gospodarkę... no i tego, czy rzeczywiście ludzi zastąpią w pracy roboty.
Ale to już temat na kolejne przesłuchanie!

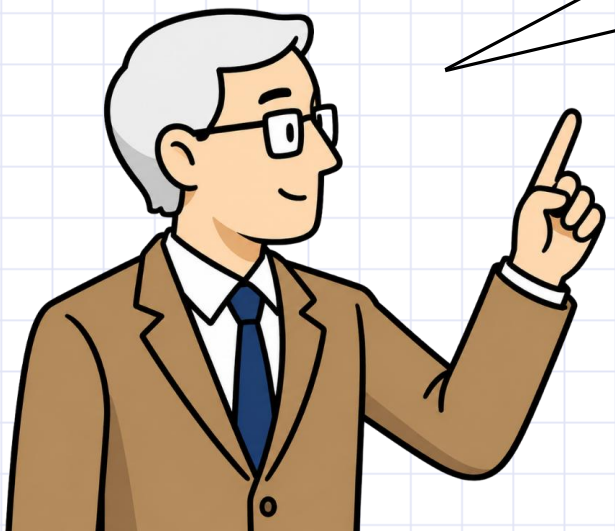

Na polecenie Profesora materiały przygotował:

Witold M.Orłowski

Rysunki: Witold M.Orłowski z wykorzystaniem narzędzi

Autor z wykorzystaniem ikon Microsoft 365, Wikimedia Commons

oraz sztucznej inteligencji

Copyright © 2022 Witold M.Orłowski

Porwani Przez Ekonomię

PorwaniPrzezEkonomie.pl

Zapraszamy do rejestracji w projekcie!

www.PorwaniPrzezEkonomie.pl/rejestracja/

Organizatorzy projektu

WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Fundacja Warszawski Instytut Bankowości od ponad 30 lat realizuje projekty edukacyjne z zakresu ekonomii, cyberbezpieczeństwa i przedsiębiorczości, docierając do ponad **500 000 odbiorców rocznie**.

Profesor Witold M. Orłowski – ekonomista, profesor nauk ekonomicznych, nauczyciel akademicki i publicysta. Pełni funkcję głównego doradcy ekonomicznego PwC Polska. Były doradca ekonomiczny Prezydenta RP. Autor wielu książek, ponad 100 publikacji o charakterze naukowym oraz współautor 4 raportów Banku Światowego.

Kontakt:

Fundacja Warszawski Instytut Bankowości
ul. Kruczkowskiego 8, 00-380 Warszawa
tel. (+48) 723 723 765
ppe@wib.org.pl
www.wib.org.pl

Partnerzy projektu

mBank

Partner generalny

pwc

Partner